

Stanje uma

Palikuča, Paula

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:324033>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

NASTAVNIČKI ODSJEK

Paula Palikuča

STANJE UMA
STATE OF MIND

Diplomski rad

Zagreb, 2024.

Studijski program: Diplomski sveučilišni studij likovna kultura, smjer: nastavnički

Predmet: Grafika i primijenjena grafika

Studentica: Paula Palikuča

Mentorica: prof. art. Ines Krasić

Suradnica: as. Vida Meić

Zagreb, rujan 2024.

Zahvaljujem profesorici Vidi Meić i g. Milošu Popoviću na ugodnoj suradnji i pomoći pri digitalnom tisku i uvezivanju knjige. Posebno zahvaljujem mentorici Ines Krasić na poticanju i podršci.

3.11.2023.

u iščekivanju burnouta :D

3.11.2023.

SADRŽAJ

1. STANJE UMA.....	1
2. PRILIKE I NEPRILIKE.....	3
3. KNJIGA UMJETNI(KA)CE.....	7
4. IZRADA I TEHNIČKI OPIS RADOVA.....	10
5. PRILOZI.....	12
5.1. LINIJE I OBLICI U ILUSTRACIJI.....	13
5.2. UTJECAJ BOJA NA EMOCIJE.....	16
6. LITERATURA.....	19

1. STANJE UMA

Stanje uma (eng. *state of mind*) opisuje način razmišljanja i opće mentalno stanje pojedinca u određenom periodu, a ne odnosi se na pojedinačnu situaciju.¹ Um objedinjava misli i povezane procese razumijevanja stvari i pojava, pamćenje i maštu, uključujući i nesvjesne kognitivne procese. Prema Hrvatskoj enciklopediji, um je čovjekova sposobnost mišljenja i htijenja (...) um je jedinstvo znanja i djelovanja.²

Za naslov likovnog dijela diplomskog rada odlučila sam „prisvojiti“ pojam *stanje uma*, jer objedinjuje misli i spoznaje, stapajući emocije i djelovanje, ispreplićući vizualne i emocionalne doživljaje. Skup nastalih radova pod nazivom *Stanje uma* nudi prikaz mog psihičkog stanja u određenom trenutku, obogaćen različitim, subjektivnim doživljajima. Aktivacijom izravnih, najčešće vizualnih ili emocionalnih doživljaja, javljaju se subjektivna opažanja i prosudbe.³ Svaki doživljaj poseban je na svoj način te se razlikuje ovisno o određenom događaju ili interakciji, a mijenjaju se ovisno o mom raspoloženju. Introspekcijom na dnevnoj bazi „ulazim u svoj um“ i motrim vlastite doživljaje, emocije i misli.

Osim osobnih, intimnih zapažanja, utjecaji svakidašnjice ključni su elementi u radovima, s obzirom na to da se motivi i događaji iz svakodnevnog života ističu. Ono što čini i oblikuje tu svakidašnjicu uključuje različite rutine, interakcije s obitelji i prijateljima, odlazak na fakultet, posao ili teretanu kao i provođenje slobodnog vremena.

Stanje uma uvodi publiku u moj intimni prostor, nudi pogled na moj život prikazan kroz kombinaciju ilustracija i teksta, u formi dnevničkih zapisa.

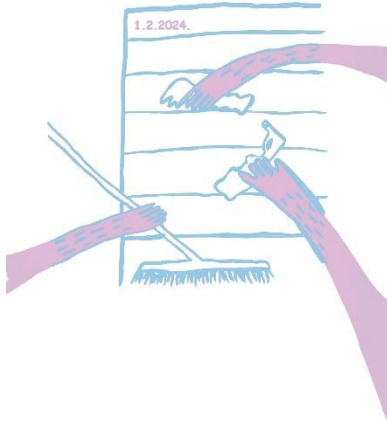
¹ Collins dictionary, *state of mind*, <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/state-of-mind> (posjećeno 24. srpnja 2024.)

² Hrvatska enciklopedija, *um*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.- 2024., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=63134> (posjećeno 24. srpnja 2024.)

³ Hrvatska enciklopedija, *doživljaj*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.- 2024., <https://www.enciklopedija.hr/clanak/dozivljaj> (posjećeno 27. srpnja 2024.)

4.12.2023.

1.2.2024.

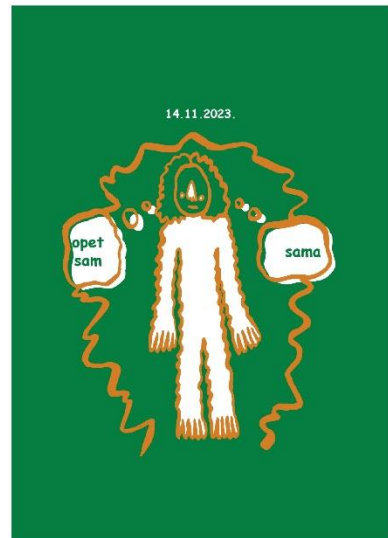
26.1.2024.

29.11.2023.

17.12.2023.

14.11.2023.

2. PRILIKE I NEPRILIKE

Stanje uma serija je ilustracija, crteža s tekstom objedinjenih u dvjema zbirkama dnevničkih zapisa s prikazom osobnih iskustava, doživljaja i emocija tematizirajući osjećaje kao što su strah, sreća, tjeskoba, obuzetost, ljubav. Ovisno o vrsti, ove emocije razvrstavam u zbirku *Stanje uma - Prilike* i/ili zbirku *Stanje uma - Neprilike*. Kao što i stanje uma može biti pozitivno, negativno ili obuhvaćati komponente jednog i drugog, tako i moje zbirke odražavaju stanja mog uma. Složena **emocionalna stanja** prikazana su u ilustracijama koje služe kao trajni podsjetnik na izazove s kojima sam se suočila, iskustva kroz koja sam prošla i rast koji je iz njih proizašao. Ilustracije funkcioniraju kao retrospektiva određenog razdoblja mog života, nudeći racionalizaciju emocija s kojima sam se susrela. Cilj mi je bio prepoznati i prihvatiti pozitivne i negativne trenutke kao sastavne dijelove životnog putovanja kroz koje svi moramo proći. U zbirci *Stanje uma: Prilike*, pozitivne emocije i doživljaje ističem svijetlo-plavom i nježno-rozom bojom, sugerirajući transparentnost i prozračnost, dok u zbirci *Stanje uma: Neprilike*, neugodu ističem sekundarnim, pokrivnom bojama, zelenom i narančastom. Upotreba boja je promišljena, a u slučaju (mogućeg!) crno-bijelog tiska, *Prilike i Neprilike* istakla bih pozitivom i/ili negativom crno-bijelog crteža i ploha.

S obzirom da su radovi temeljeni na mojim osjećajima vizualiziranim u ilustracijama, bilo je važno istražiti i ugodne i neugodne emocije koje se navode kao sastavni dio ovog diplomskog rada. Emocije na nas utječu na razne načine, a ovisno koja emocija se javi, rezultira određenim reakcijama i ponašanjima. Osjećaji poput radosti, zahvalnosti i ljubavi imaju pozitivan učinak na nas te su povezani s ugodnim iskustvima i ishodima. Njima postizemo psihološki rast, a poboljšavaju i naše raspoloženje.⁴ Suprotno pozitivnom, tu su negativne emocije; ljutnja, strah, tuga... One su vezane uz neugodna iskustva te često štetno utječu na raspoloženje. Općenito emocije, bile one pozitivne ili negativne, utjecat će na našu percepciju, kognitivne vještine, rasuđivanje i pažnju.⁵

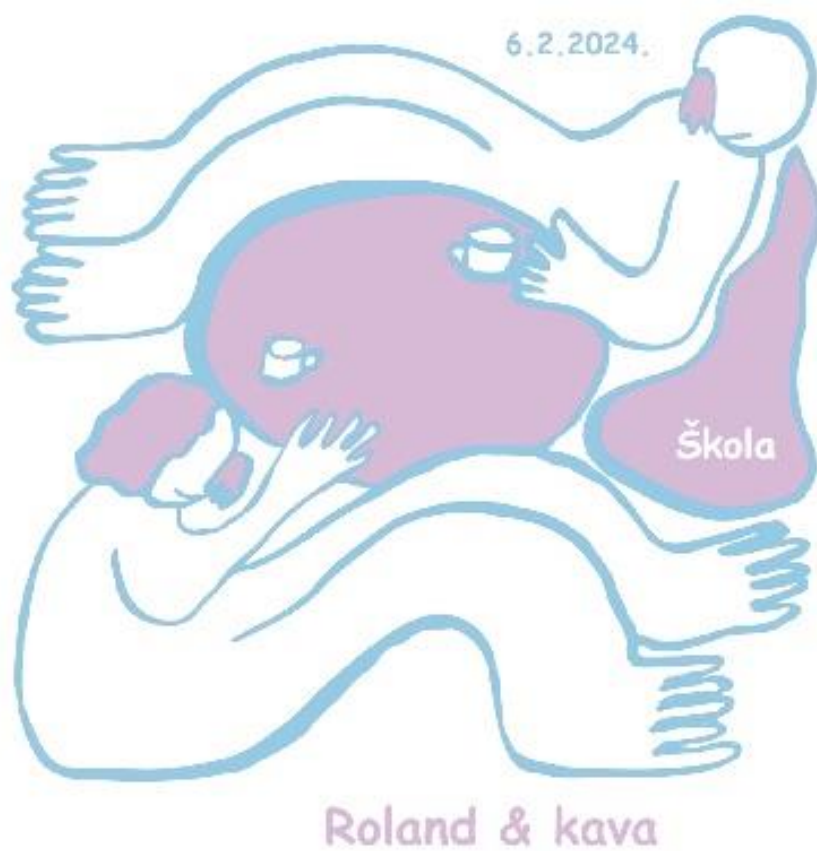
Svoja opažanja tijekom dana bilježim u formi **dnevničkih zapisa** u kojima crtežom i tekstom bilježim osjećaje, događaje i doživljaje, interpretirajući ih ovisno o trenutnom „stanju uma“. Iako je dnevnik kao forma osobnog karaktera, te prvenstveno služi autoru kao uvid u vlastiti

---

⁴ Barbara L. Fredrickson, *The Role of Positive Emotions in Positive Psychology*, The Broaden-and-Build Theory of Positive Emotions, American Psychological Association, 2001., 218. str.

⁵ Michael Chabot, Daniel Chabot, *Emotional Pedagogy*, To feel in order to learn, Incorporating Emotional Intelligence in your teaching strategies, Trafford publishing (UK), 2004., 57. str.

um, u ovom slučaju odlučujem svoja razmišljanja objaviti javno i izložiti dijelove svoje intimne i privatne sfere života.⁶ Nitko ne može „poznavati naš um“, ali dajući dnevničke zapise na uvid ostavljam mogućnost interpretacije „razgovora koji vodim unutar svoje glave“.

6.2.2024.

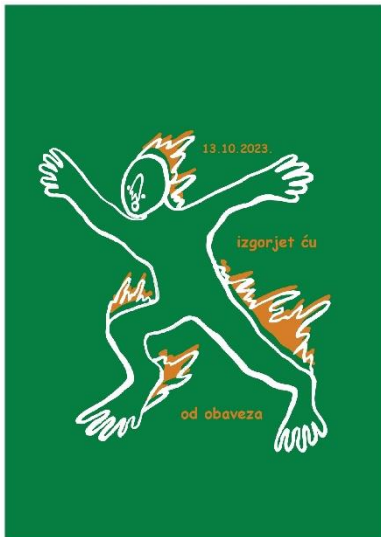
⁶ Britannica, *diary*, <https://www.britannica.com/art/diary-literature> (posjećeno 20. srpnja 2024.)

Situacije koje su se dogodile tijekom dana pokušavam „dočarati“ crtežom i na jednostavan način, sa što manje „brbljanja“ ispričati cijelu priču. Prizori su prozaični i stvarni, ali prikazani minimalistički, očišćeni od minornih oblika i kitnjastih bravura. Od stiliziranih ljudskih figura upitnih proporcija do različitih predmeta i oznaka mjesta- zajednička im je odlika da su svi pažljivo odabrani kako bi odražavali točno određene događaje, situacije i emocije.

Motivi koji se ponavljaju u zbirkama su **prikazi likova, ženskih i muških**, s karakterističnim značajkama kao što su veliki, istaknuti nosovi, okrugle glave te male oči i usta. Likovi imaju pojednostavljene dijelove tijela, s izduženim, često dlakavim udovima. Korištenje zaobljenih oblika i linija u oblikovanju likova povezujem s njihovim pozitivnim osobnostima i nevinošću samih prikaza te slažem različite odnose u rasporedu tih istih oblika kako bih postigla bolji sklad i jačinu dizajna. Na pojedinim mjestima, uz ovalne oblike kombiniram ravne linije i kvadratne oblike radi postizanja određene strukture i organiziranosti što se može najbolje očitovati sa strelicama koje vode oko promatrača. S vremena na vrijeme likovi predstavljaju mene kao umjetnicu, dok u drugim prilikama prikazuju pojedince s kojima sam komunicirala, poput prijatelja, poznanika i kolega. Likovi su postavljeni u različite odnose i kompozicije, ovisno o narativu koji želim prenijeti. Svakodnevni predmeti, značajni za kontekst i priču, upotpunjuju ove kompozicije s motivima poput šalice za kavu, hrane ili sredstava za čišćenje.

Pri odabiru i prikazu motiva **humor** igra značajnu ulogu, manifestirajući se kroz pretjerivanje u scenariju, sa svrhom ublažavanja prikaza „teških“ ili „kontraverznih“ situacija ili humorističnih prikaza likova neprirodnih položaja tijela, pretjeranih i iskrivljenih izraza lica i pratećih motiva uklopljenih u određene scene.

Nacrtani, napisani ili natipkani **tekstualni zapisi**, misli, dijalози ili citati, važni su u razumijevanju prikazanog. Nekad se radi o samo jednoj riječi, dok se ponegdje tekst proširuje u rečenicu, dijalog ili objašnjenje. Humor, ponekad i sarkazam, utkan je i u te popratne tekstove, ključne za pružanje konteksta „unutrašnjeg dijaloga“ i prikaza *Stanja uma* autorice.

13.10.2023.

23.12.2023.

10.11.2023.

11.12.2023.

21.11.2023.

10.10.2023.

3. KNJIGA UMJETNI(KA)CE

Glavnu inspiraciju za svoju umjetničku produkciju i likovni rad u formi dnevnika pronalazim u mediju **knjige umjetnika** (eng. *artist's book*).

Knjiga umjetnika je umjetničko djelo samo po sebi, a može se realizirati u različitim tehnikama i medijima. Specifična je po svojoj pristupačnosti i formatu, dok kompleksnost sadržaja ovisi do samog autora. Sastoji se od vizualnog i/ili tekstualnog sadržaja sastavljenog u određene kompozicije koje čitatelja pozivaju na promišljanje.⁷

Nastanak onoga što danas nazivamo knjigom umjetnika javlja se na početku 20. stoljeća s modernističkim umjetničkim avangardama. Ovaj period služi kao temelj za razvoj novih književnih postupaka i poetika, a s njim se pojavljuju i prvi umjetnički manifesti važni za razvoj knjige umjetnika. Knjiga umjetnika preuzela je umjetničku scenu oko 1969. godine pod utjecajem djela umjetnika Edwarda Rusche, razvitkom konceptualne umjetnosti, radom Setha Siegelauba te političkim i socijalnim događanjima šezdesetih godina prošlog stoljeća.⁸

Primjer takvog rada jest djelo spomenutog američkog umjetnika **Edwarda Rusche** pod nazivom *Twentysix Gasoline Stations (Dvadeset šest benzinskih postaja)* iz 1963. godine u obliku knjižice mekog uveza koja se sastoji od crno bijelih fotografija benzinskih postaja duž autoceste između Ruschove kuće u Los Angelesu i kuće njegovih roditelja u Oklahoma Cityju. Na stranicama ispod fotografija nalaze se legende sa nazivima benzinskih postaja i njihovim lokacijama.⁹ Ova knjiga prva je u nizu njegovih knjiga umjetnika koje se zasnivaju na fotografijama, a istaknuta je jer se razlikovala od *luksuznih* knjiga ograničenih izdanja umjetnika poput Picassa i Chagalla. Budući da su bile relativno jeftine za proizvodnju, knjige umjetnika Edwarda Ruscha tiskane su u više stotina primjeraka, čime su postale široko dostupne javnosti i omogućile brzo širenje njegovog rada. To je rezultiralo posebnom povezanosti između umjetnika, umjetničkog djela (knjige) i publike.¹⁰

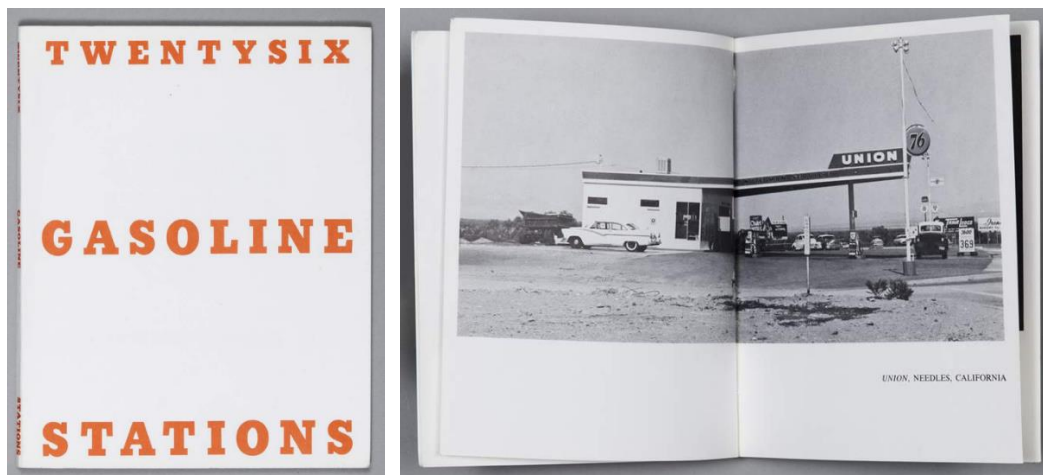
⁷ The Westport Library, *artist's book*, <https://westportlibrary.libguides.com/artistbooks> (posjećeno 20. srpnja 2024.)

⁸ Cornelia Lauf, Clive Phillpot, *Artist/author: contemporary artists' books*, The American Federation of Arts, 1998., 33.-36. str.

⁹ Edward Ruscha, *Twentysix Gasoline Stations*, 1963., <https://www.tate.org.uk/about-us/projects/transforming-artist-books/five-artist-book-summaries/edward-ruscha-twentysix-gasoline-stations-1963> (posjećeno 22. srpnja 2024.)

¹⁰ Cornelia Lauf, Clive Phillpot, *Artist/author: contemporary artists' books*, The American Federation of Arts, 1998., 33.-35. str.

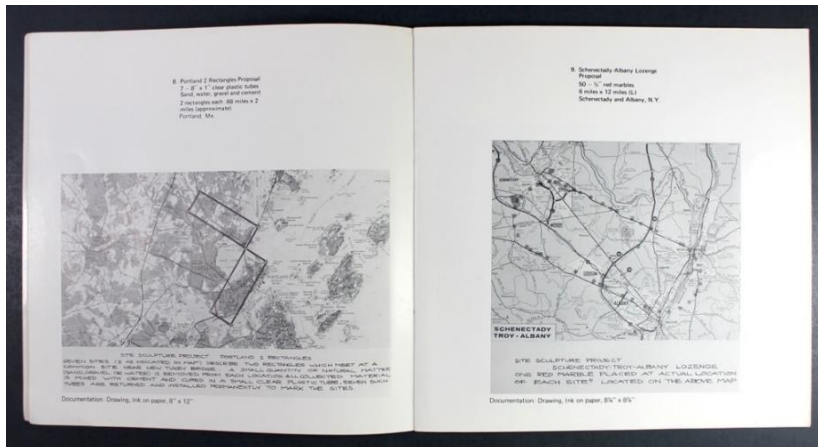
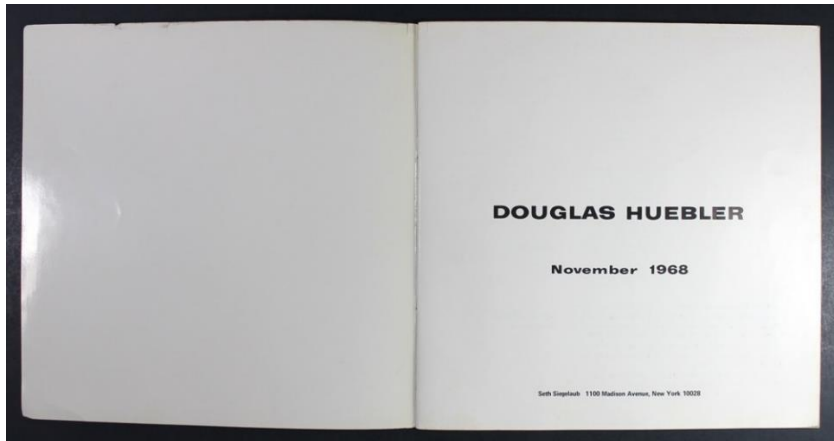
Jedan od značajnijih primjera u razvoju knjige umjetnika je djelovanje trgovca umjetnina **Setha Siegelauba**. Godine 1968. Siegelaub počinje raditi s grupom umjetnika koji su se bavili konceptualnom umjetnošću (Robert Barry, Douglas Huebler, Joseph Kosuth i Weiner). U New Yorku, u studenom 1968. godine izložba Douglasa Hueblera pod kustosom Siegelauba, prvi puta je predstavljena u obliku kataloga. Nakon još dvije Siegelaubove izložbe temeljene na katalogima, oni su poprimili veliku popularnost kao umjetnička forma budući da nisu bili tipični po oblikovanju, već su sami za sebe bili umjetničko djelo, odnosno neka vrsta knjige umjetnika.¹¹ Tako možemo reći da postoje razne vrste knjiga umjetnika, počevši od spomenutih unikatnih kataloga koje su umjetnici izrađivali, zatim dnevnici, časopisi, zbornici, manifesti, spisi, izjave, vizualne poezije, dokumentacije, reprodukcije, blokovi za crtanje, albumi, grafički radovi, stripovi, ilustrirane knjige itd.

Edward Ruscha, *Twentysix Gasoline Stations, Union, Needles, California*, 1963., knjiga umjetnika, Museum of Modern Art, New York

---

¹¹ Cornelia Lauf, Clive Phillpot, *Artist/author: contemporary artists' books*, The American Federation of Arts, 1998., 33.-35. str.

Douglas Huebler, *November 1968*, 1968., katalog fotografija, New York

4. PROCES IZRADE I TEHNIČKI OPIS RADOVA

Likovni dio diplomskog rada obuhvaća dvije skupine radova u formi zasebnih grafičkih listova i knjigu umjetnika u kojoj je sadržaj podijeljen na dva sveska.

Stvaranje opusa započela sam kolekcijom crteža koje sam izrađivala tijekom određenog razdoblja. U tom procesu posvetila sam se svakodnevnom crtanju, bilježeći događaje iz svakodnevnog života u blok za crtanje koji sam uvijek imala sa sobom. Kad god bih osjetila potrebu za dokumentiranjem nečega, izvadila bih blok za crtanje i napravila skicu. Kasnije, bilo kod kuće, na fakultetu ili u kafiću, dorađivala bih skice dodatnim detaljima. Moje ilustracije često uključuju ironiju i humor, iako teme koje se istražujem često zadiru u unutarnja stanja koja ponekad mogu biti negativna. Datumi nastanka dnevnčkih zabilješki integrirani su u crteže, zajedno s ostalim tekstualnim dijelovima, a ističem ih kao naziv pojedinačnih grafičkih listova.

Proces izrade ilustracija započeo je crtanjem na manjim formatima, koji su potom skenirani u A4 veličinu. Sljedeći korak bila je digitalna obrada crteža uz pomoć specijaliziranih alata. Na kraju, odabrani su najuspješniji crteži, a zatim je započela priprema za digitalni tisak. Tijekom procesa odabira, ilustracije su kategorizirane prema emocijama koje izazivaju, bilo pozitivnim ili negativnim, uz odabir odgovarajuće palete boja. Ilustracije koje odražavaju pozitivne emocije prikazane su pastelnim nijansama ružičaste i plave, dok su negativne emocije dočarane tamnozelenom i narančastom bojom, uz bijelu za kontrast i jasnoću.

Rad *Stanje uma*, kao likovni dio diplomskog rada predstavljen je u dva oblika: pojedinačni grafički listovi i knjiga umjetnika. Serija od 40 grafičkih listova skup je ilustracija digitalno otisnutih na papiru *Maxi offset 300gr*, na formatu/ima koji se mogu mijenjati, ovisno o prostoru izlaganja i produkcijskim mogućnostima. Knjiga umjetnika oblikovana je ilustracijama podijeljenim u pozitivne i negativne kategorije, razvrstane u dvije sveske/zbirke- ***Stanje uma: Prilike*** i ***Stanje uma: Neprilike***, ručno šivane i uvezane.

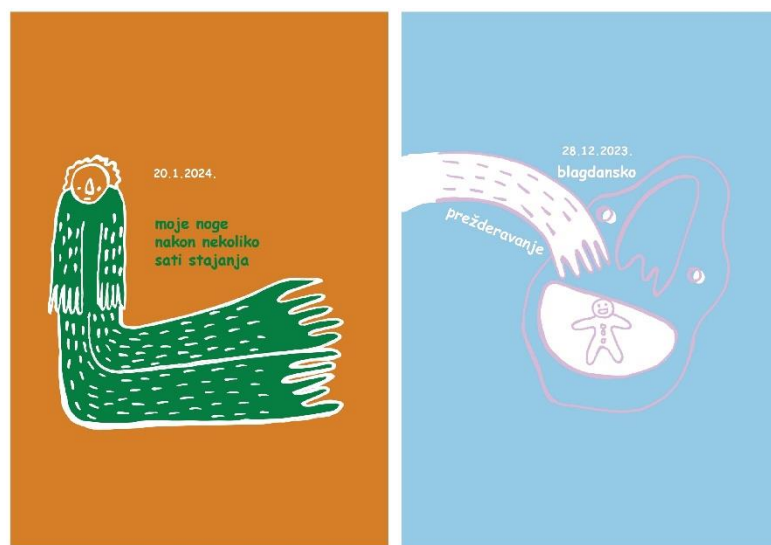
***

Dnevnički zapisi i proizašli likovni radovi, ilustracije i grafička izdanja, objedinjeni nazivom *Stanje uma*, osobni su odraz emocionalnog putovanja kroz koje sam prošla u vremenskom periodu od nekoliko mjeseci. Crtežom i popratnim tekstom bilježim trenutke svakodnevice, formirane pretapanjem složenih emocija, misli, sjećanja i mašte. Humorom i sarkazmom

povezujem teme, pretvarajući iskustva, *Prilike* i *Neprilike*, u nešto podnošljivije i univerzalnije. Prepoznatljivi likovi i svakodnevni predmeti ne samo da pripovijedaju osobne priče, nego također pozivaju gledatelja da pronade vlastite veze i značenja unutar tih scena.

U konačnici, *Stanje uma* za mene nije samo zbirka ilustracija- svjedočanstvo je to otpornosti ljudskog duha i važnosti prihvaćanja svake emocije i iskustva kao sastavnog dijela životnog (i umjetničkog) putovanja.

20.1.2024.

28.12.2023.

20.11.2023.

27.12.2023.

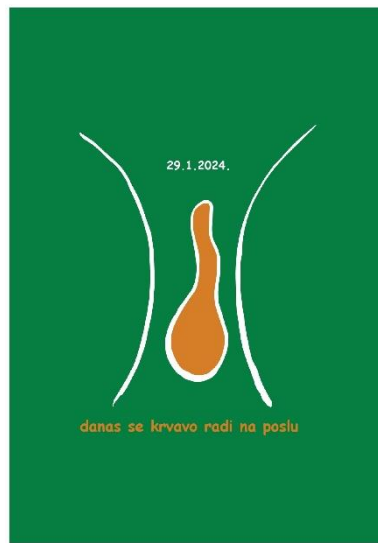
11.10.2023.

5. PRILOZI

U prilogu se nalaze dva teksta, *Linije i oblici u ilustraciji* i *Utjecaj boja na emocije*, zabilježena tijekom istraživanja teme koja obuhvaćaju važne „postaje“ mog umjetničkog rada, integrirane u likovni dio Diplomskog rada.

19.10.2023.

29.1.2024.

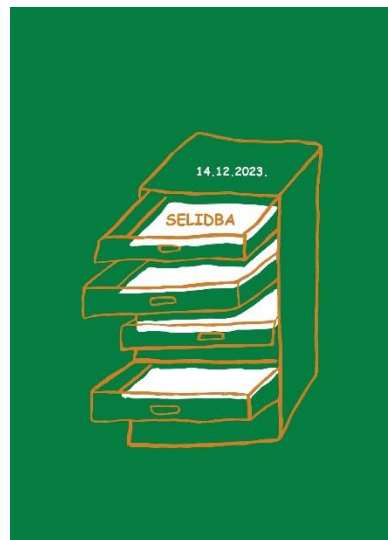
12.10.2023.

2.11.2023.

25.1.2024.

14.12.2023.

5.1. LINIJE I OBLICI U ILUSTRACIJI

Likovni jezik jedan je od načina komunikacije i izražavanja naših doživljaja, iskustava, emocija i znanja te je prisutan od najranije dobi, dok se tokom godina razvija i mijenja. Njime osim što prikazujemo određene fizičke pojave, prikazujemo i naša unutarnja stanja, a kako bi ih što uvjerljivije dočarali, koristimo razne alate. Sredstva koja nam mogu pomoći u boljem komuniciranju likovnim izražavanjem mogu biti simboli.¹²

Različitim linijama gradimo crtež koji može biti samostalno i potpuno završeno djelo (ilustracija, karikatura, grafika, plakat) ili može služiti kao skica pri koncipiranju slike, učvršćivanju određene zamisli ili nacrt prema kojima će biti izvedeno neko djelo u drugoj tehnici.¹³ Razlikujemo linije po toku odnosno njihovom kretanju; ravne, zakrivljene, otvorene i zatvorene. Linije po karakteru s druge strane opisuju njihova obilježja; dugačke, kratke, debele, tanke, izlomljene, isprekidane, jednolične i nejednolične. Svaka linija u ilustraciji može imati neko značenje ovisno o tome što je bio cilj autora. Zbog toga linije mogu imati simboličko značenje i njima se mogu opisati različita emocionalna stanja. Primjerice kosa linija često označava dinamičnost i pokret, (vodo)ravna suprotno tome, prikazuje smirenost i odmor. Okomite linije predstavljaju duhovnost i snagu, zakrivljene mekoću i ljudskost dok izlomljene simboliziraju strah, oštrinu. Debele linije označavaju snagu, tanke profinjenost itd.¹⁴

Linije također imaju ulogu organiziranja odvajanjem ili grupiranjem elemenata na stranici npr. korištenjem sustava rešetki. Nizanjem (različitih) linija možemo stvarati grube ili glatke teksture, linijama po toku i karakteru možemo prikazati kretanje ili debljinu motiva i oblika te usmjeravati oko postavljanjem raznih strelica ili koristeći neke druge načine usmjeravanja pažnje na pojedine elemente na ilustraciji.¹⁵

Kao i linije, oblici sa sobom mogu nositi određena značenja i simboliku. Općenito oblici mogu biti pravilni ili nepravilni, geometrijski ili organski, dvodimenzionalni ili trodimenzionalni,

---

¹² Dobrila Belamarić, *Dijete i oblik*, likovni jezik predškolske djece, Školska knjiga, Zagreb, 1987., 9.-13. str.

¹³ Hrvatska enciklopedija, *crtež*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.- 2024.

<https://www.enciklopedija.hr/clanak/crtez> (posjećeno 31. kolovoza 2024.)

¹⁴ Artyfactory, *The Visual Elements- Line*, https://www.artfactory.com/art_appreciation/visual-elements/line.html (posjećeno 31. kolovoza 2024.)

¹⁵ Jacci Howard Bear, ThoughtCo, *The Basics of Lines and How to Use Them in Design*, <https://www.thoughtco.com/lines-in-typography-1078106> (posjećeno 31. kolovoza 2024.)

pozitivni ili negativni...¹⁶ Za različite oblike možemo povezivati određena stanja, pa tako oblici s ravnim linijama i kutovima obično simboliziraju strukturu i red, dok su oblici s krivuljama mekši i predstavljaju povezanost i zajednicu. Oblik trokuta ovisno o njegovom položaju može imati različita značenja. Oni trokuti s jednakim stranicama mogu reprezentirati sklad i ravnotežu, trokuti s različitim stranicama označavaju suprotno; nestabilnost i sukob. Snaga, napredak i svrha često se prikazuju trokutima. Zaobljeni oblici često imaju pozitivnu simboliku i predstavljaju harmoniju, jedinstvo, ljubav, zajednicu, energiju.¹⁷

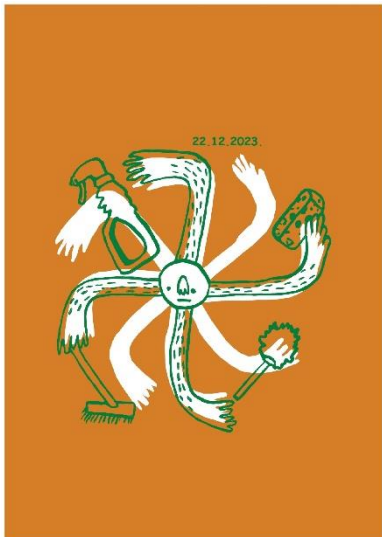
Simbolika oblika jako dobro se očituje u stripovima kod oblikovanja izgleda tijela likova. Odabir osnovnih oblika u prikazivanju likova ovisi o njihovim crtama osobnosti i stavovima. Ovalima i krugovima većinom se oblikuju pozitivni, dobri, umiljati, slatki i prijateljski likovi. Kvadratima se opisuju jaki, pouzdani i čvrsti likovi te su njima često prikazani superheroji. S druge strane negativce i sumnjive likove prikazuje se trokutima. Kombiniranjem većih i manjih oblika te izmjenom istih postizemo bolji i zanimljiviji dizajn koji utječe na našu percepciju prema likovima. Korištenje različitih vrsta linija važno je u prikazivanju likova i boljem dočaravanju njihovih karaktera.¹⁸

---

¹⁶ Artyfactory, *The Visual Elements- Shape*, https://www.artyfactory.com/art_appreciation/visual-elements/shape.html (posjećeno 31. kolovoza 2024.)

¹⁷ White River Design, *The meaning of shapes in design*, <https://www.whiteriverdesign.com/meaning-shapes-design/> (posjećeno 31. kolovoza 2024.)

¹⁸ Tom Bancroft, *Creating Characters with Personality*, Watson-Guptill Publications, New York, 2006., 32.-38. str.

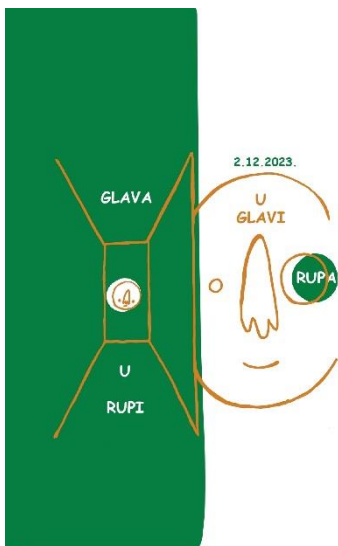
22.12.2023.

10.12.2023.

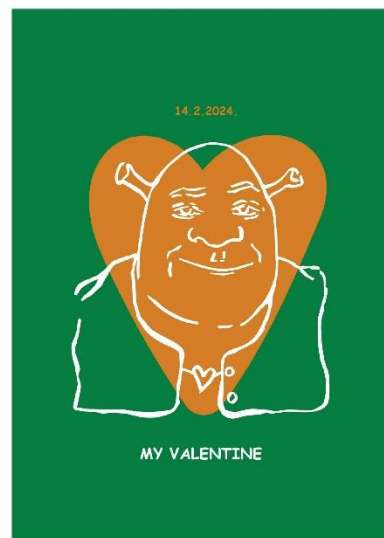
19.11.2023.

2.12.2023.

15.10.2023.

14.2.2024.

5.2. UTJECAJ BOJA NA EMOCIJE

Umjetničko istraživački proces koji je prethodio izradi diplomskog ciklusa radova uključivao je, između ostalog, proučavanje psihologije boja i kako zasićenost i temperatura boja utječu na naše emocije.

Umjetnik i edukator Albert H. Munsell klasificira boje po njihovoj dimenziji; *hue*, *value*, *chroma (saturation)*, odnosno nijansa, vrijednost i zasićenost. Nijansa se odnosi na vrstu ili nijansu boje ovisno o položaju na tzv. kotaču boja te je primarna karakteristika bilo koje kromatske boje. Nijanse se odnose na primarne, sekundarne i tercijarne boje; crvena, plava, zelena, ljubičasta... Vrijednost boje označava koliko je određena boja svijetla ili tamna tako da npr. svijetlozelena boja ima visoku, a tamnozeleno nisku vrijednost. Postoje boje visoke, srednje i niske vrijednosti. Zasićenost se odnosi na mjerenje intenziteta ili čistoće boje i dijelimo ih na visoko, srednje i slabo zasićene. Boje koje su intenzivne visoko su zasićene, dok one koje izgledaju sivkasto i ispranije su manje zasićene. Kod čiste crne, bijele i sive izostaje nijansa i zasićenost jer su one neutralne akromatske boje.¹⁹

Boje po njihovoj temperaturi dijelimo na tople i hladne. Tople boje poput žute, žuto-narančaste, narančaste, crveno-narančaste, crvene i crveno-ljubičaste asociraju na sunce, toplinu i vatru. U suprotnom, hladne boje poput žuto-zelene, zelene, plavo-zelene, plave, plavo-ljubičaste i ljubičaste podsjećaju na hladne stvari poput leda i vode.²⁰

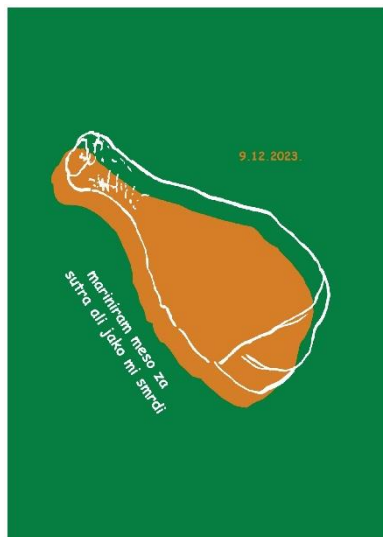
Svaka boja na određen način utječe na naš um, emocije i reakcije. Johann W. Goethe u svom djelu *Teorija boja* iz 1810. godine spominje da nas iskustvo uči da određene boje pobuđuju određena stanja osjećaja, a kako bi iskoristili potpuni potencijal boje i njenih utjecaja, oko bi u potpunosti trebalo biti okruženo jednom bojom. Boje dijeli na pozitivne i negativne (*plus* i *minus*); tople boje svrstava pod pozitivno, a hladne u negativno. Osjećaje koje asocira s toplim bojama opisuje kao brze, živahne i gorljive, hladne boje po njemu ostavljaju dojam nemira, osjetljivosti i tjeskobe. Ovisno o vrijednosti i zasićenosti, tople i hladne boje mogu gravitirati pozitivnoj ili negativnoj strani, tako na primjer tamno plavu možemo opisati kao hladnu

---

¹⁹ Munsell Manual of Color, *A Dictionary of Color Terms*, <https://munsell.com/about-munsell-color/how-color-notation-works/dictionary-color-terms/> (posjećeno 25. srpnja 2024.)

²⁰ Johannes Itten, *The Art of Color*, The subjective experience and objective rationale of color, Van Nostrand Reinhold Company, New York, 1973.

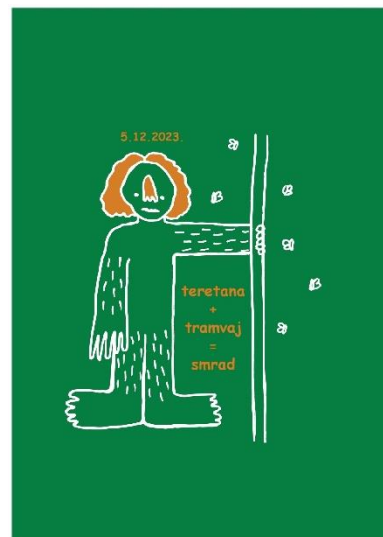
melankoličnu, a svjetlo plavu kao umirujuću boju.²¹ Ovaj koncept pozitivnih i negativnih boja koreliraju pozitivnim i negativnim emocijama.

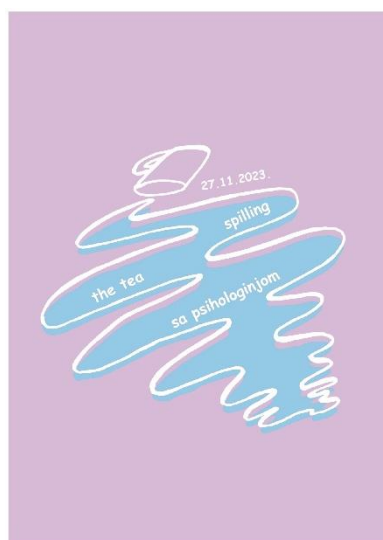
9.12.2023.

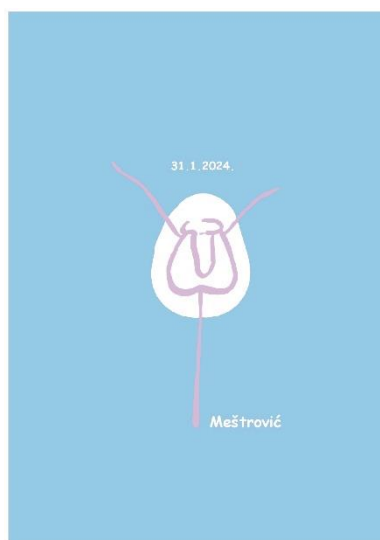
22.1.2024.

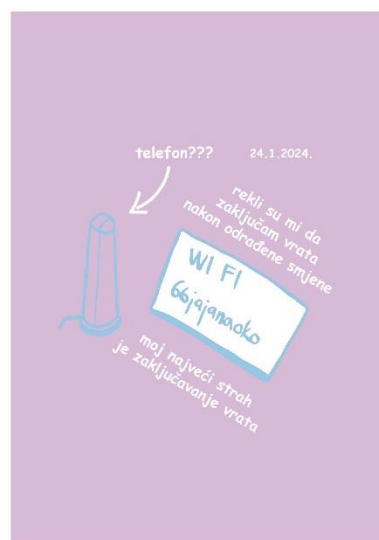
5.12.2023.

27.11.2023.

31.1.2024.

24.1.2024.

²¹ Johann W. Goethe, *Theory of Colours*, prevedeno s njemačkog jezika, Charles Lock Eastlaee, London, 1840., 304.-317. str.

9.10.2023.

šesti prvi dan faksa

9.10.2023.

6. LITERATURA

1. Artyfactory, *The Visual Elements- Line*, https://www.artyfactory.com/art_appreciation/visual-elements/line.html
2. Artyfactory, *The Visual Elements- Shape*, https://www.artyfactory.com/art_appreciation/visual-elements/shape.html
3. Tom Bancroft, *Creating Characters with Personality*, Watson-Guption Publications, New York, 2006.
4. Dobrila Belamarić, *Dijete i oblik*, likovni jezik predškolske djece, Školska knjiga, Zagreb, 1987.
5. Britannica, *diary*, <https://www.britannica.com/art/diary-literature>
6. Michael Chabot, Daniel Chabot, *Emotional Pedagogy*, To feel in order to learn, Incorporating Emotional Intelligence in your teaching strategies, Trafford publishing (UK), 2004.
7. Collins dictionary, *state of mind*, <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/state-of-mind>
8. Cornelia Lauf, Clive Phillpot, *Artist/author: contemporary artists' books*, The American Federation of Arts, 1998.
9. Barbara L. Fredrickson, *The Role of Positive Emotions in Positive Psychology*, The Broaden-and-Build Theory of Positive Emotions, American Psychological Association, 2001.
10. Johann W. Goethe, *Theory of Colours*, prevedeno s njemačkog jezika, Charles Lock Eastlae, London, 1840.
11. Jacci Howard Bear, ThoughtCo, *The Basics of Lines and How to Use Them in Design*, <https://www.thoughtco.com/lines-in-typography-1078106>
12. Hrvatska enciklopedija, *crtež*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.- 2024., <https://www.enciklopedija.hr/clanak/crtez>
13. Hrvatska enciklopedija, *um*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.- 2024., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=63134>
14. Hrvatska enciklopedija, *doživljaj*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.- 2024., <https://www.enciklopedija.hr/clanak/dozivljaj>
15. Johannes Itten, *The Art of Color*, The subjective experience and objective rationale of color, Van Nostrand Reinhold Company, New York, 1973.
16. Munsell Manual of Color, *A Dictionary of Color Terms*, <https://munsell.com/about-munsell-color/how-color-notation-works/dictionary-color-terms/>
17. Edward Ruscha, *Twentysix Gasoline Stations*, 1963., <https://www.tate.org.uk/about-us/projects/transforming-artist-books/five-artist-book-summaries/edward-ruscha-twentysix-gasoline-stations-1963>
18. The Westport Library, *artist's book*, <https://westportlibrary.libguides.com/artistbooks>
19. White River Design, *The meaning of shapes in design*, <https://www.whiteriverdesign.com/meaning-shapes-design/>

11.11.2023.